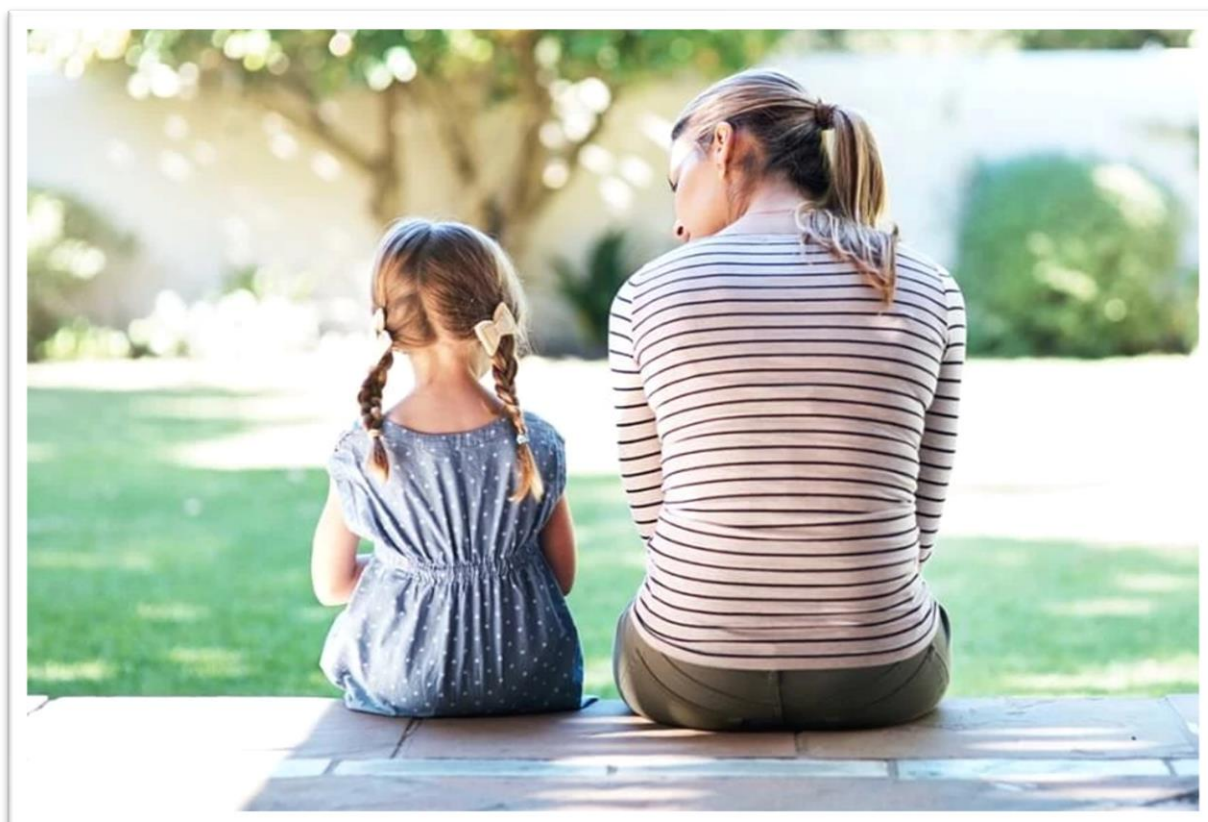

**Laboratorium
Wolności
Religijnej**

2023

Scenariusze lekcji o wolności religijnej

**DLA KLAS III-IV
SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

DR KAMILA FREJUSZ

WIADOMOŚCI

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie wolności religijnej
- wymienia podstawowe pojęcia dotyczące znajomości wielkich religii świata (nazwy wyznawców, świątyń)
- wyjaśnia, w jaki sposób można szanować wyznawców innych religii

UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń:

- uzasadnia, dlaczego powinno się przestrzegać prawa do wolności religijnej
- rozróżnia sytuacje, kiedy ktoś nie przestrzega prawa do wolności religijnej
- wyjaśnia, co znaczy, że każdy człowiek ma prawo do wyboru własnej religii

POSTAWY

Uczeń:

- wykazuje się empatią w stosunku do osób, którym odbiera się prawo do wolności religijnej
- szanuje wyznawców innych religii oraz osoby niewierzące
- szanuje miejsca święte oraz symbole religijne wyznawców innych religii

CELE KSZTAŁCENIA

- zapoznanie z pojęciem wolności religijnej
- kształtowanie postawy szacunku wobec wyznawców różnych religii oraz osób niewierzących

Metody dydaktyczne

- rozmowa kierowana
- opowiadanie
- anagram
- sortowanie według grup

Formy pracy

- zbiorowa
- indywidualna

Pomoce dydaktyczne

- prezentacja
- film
- szablony Wordwall (anagram i sortowanie według grup)
- opowiadanie

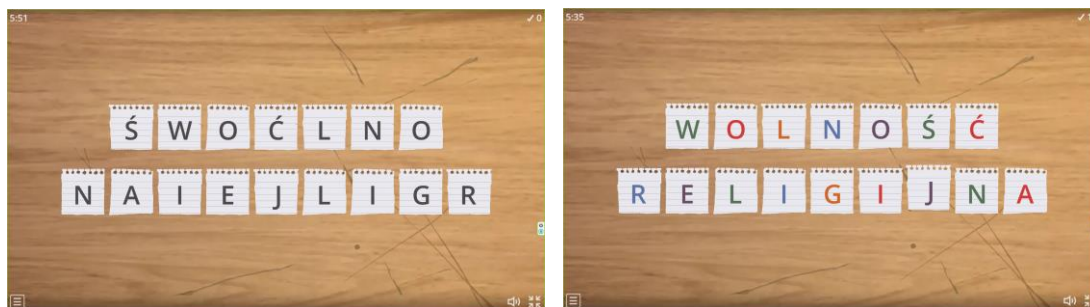
I. Nauczyciel zapoznaje uczniów z opowiadaniem (czyta lub rozdaje uczniom do przeczytania/dzieli na role – zał. nr 1)

II. Nauczyciel zadaje pytania do usłyszanego opowiadania:

- Jak mama wytłumaczyła Franciszkowi pojęcie mniejszości?
- Jakie religie wymienione zostały w opowiadaniu?
- Dlaczego pytanie o czyjąś religię należy zadawać w delikatny sposób?
- Jak nazywa się ludzi, którzy nie wierzą w Boga?
- Dlaczego niektórzy ludzie żyjący w wolnych krajach, nie czują się wolni?

III. Nauczyciel zapowiada temat lekcji, który uczniowie odgadują poprzez anagram (link).

<https://wordwall.net/pl/resource/39118809/temat-naszej-dzisiejszej-lekcji>

W celu pełniejszego przedstawienia tematu nauczyciel wyjaśnia, czym jest religia (są to wierzenia lub wiara w to, że istnieje Pan Bóg lub inni bogowie). Wyjaśnia, że każda religia ma:

- swoją świątynię (a zatem miejsce, gdzie wyznawcy danej religii spotykają się na modlitwie)
- pewne zasady (dotyczące form modlitwy, stroju religijnego)
- świętą księgę
- symbole religijne

Nauczyciel tłumaczy, że większość mieszkańców naszego kraju to chrześcijanie. Oni także mają swoją świątynię, zasady, księgę i symbole religijne. Zadaje pytania dotyczące wspomnianych kwestii:

- Jak nazywa się świątynia chrześcijan (katolików, prawosławnych)?
- Jakie zasady są ważne dla chrześcijan?
- Jak nazywa się święta księga chrześcijan?
- Jakie są symbole chrześcijaństwa?

Nauczyciel podkreśla, jak ważne jest, aby znać podstawowe informacje na temat innych religii. Łatwiej odnosić się do czegoś z szacunkiem, kiedy wiemy,

dlatego jest to dla kogoś ważne. W tym celu nauczyciel zadaje pytania dotyczące innych religii:

- Jakie znasz inne religie?
- Jak nazywają się ich wyznawcy?
- Jak nazywa się ich świątynia?
- Jakie mają święte księgi?
- Jakie są ich symbole?

Nauczyciel wyświetla dzieciom 4 slajdy z informacjami na temat innych religii (slajdy nr 1-4)

IV. W celu zebrania i powtórzenia wszystkich informacji uczniowie wykonują zadanie polegające na rozpoznaniu poszczególnych pojęć i przyporządkowaniu ich do danej religii (wordwall)

<https://wordwall.net/pl/resource/39119985/wielkie-religie-%c5%9bwiata-klasy-3-4>

V. Nauczyciel wyjaśnia, że wolność religijna należy do praw człowieka, które zapisane są m.in. w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W tym celu wyświetla slajd nr 5. Tłumaczy jego treść.

Prawo do wolności religijnej oznacza, że każdy człowiek ma prawo do:

- wyboru własnej religii
- prywatnej bądź publicznej modlitwy (czyli, że może modlić się z innymi oraz sam)
- uczestniczenia w obrzędach religijnych (czyli spotkaniach religijnych)
- dostępu do świątyni, jako miejsca modlitwy
- wychowania i nauczania religijnego swoich dzieci

Prawo do wolności religijnej oznacza także, że człowiek może nie być wyznawcą żadnej religii, może być niewierzący.

VI. Nauczyciel porównuje wyznawców różnych religii do muzyków grających w jednej orkiestrze. Każdy jest ważny. Wszystkie instrumenty przyczyniają się do piękna wykonywanego utworu. Znakomicie ze sobą współgrają. Wyznawcy różnych religii żyją na świecie obok siebie. Dlatego też wszyscy powinni darzyć się wzajemnym szacunkiem. Tylko wtedy nasze życie będzie piękniejsze, tak, jak piękna jest muzyka wykonywana przez orkiestrę. Dla większego zobrazowania tej prawdy uczniowie oglądają filmik (spot) – link:

<https://www.youtube.com/watch?v=DyqsYifxwHQ>

Po obejrzeniu filmu warto zapytać uczniów, czy rozpoznali wyznawców poszczególnych religii występujących w filmiku oraz wskazać na obecne w nim symbole religijne.

VII. Opcjonalnie (do wyboru w zależności od klasy, pozostałego czasu lekcji)

a) Rozmowa kierowana: nauczyciel rozmawia z uczniami na temat codziennych sytuacji, które dotyczą szacunku wobec wyznawców innych religii. Pyta uczniów, jak powinniśmy zareagować w następujących sytuacjach:

- Ulicą idzie procesja z okazji uroczystości Bożego Ciała (to ważne święto dla chrześcijan). W tym czasie drogą jedzie rodzina (jej członkowie nie są chrześcijanami) i w związku z uroczystością musi zatrzymać się na kilka minut, dopóki procesja nie przejdzie dalej. Jedna z osób w samochodzie mówi: „co to za pomysły, żeby zajmować ulicę na modlitwę?”. Jak powinniśmy zareagować?
- Na wycieczce wszystkie dzieci otrzymują od organizatorów kanapki z wędliną. Jedna z dziewczynek zwierza się drugiej: „nie mogę jeść szynki, ponieważ jestem muzułmanką”. Jak powinna zareagować druga dziewczynka?

- Dwoje uczniów w klasie (Janek i Gosia) nie chodzi na lekcje religii. W trakcie tej lekcji ustalacie szczegóły, jak zorganizować klasową wigilię. Nagle ktoś mówi: „przecież Janek i Gosia też należą do naszej klasy, może zaprosimy ich na wigilię i wspólne świętowanie?” Jak powinna zareagować klasa na taką propozycję?
- b) Odegranie scenek: nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy. Uczniowie mają za zadanie odegrać scenki, prezentujące zachowania wyrażające szacunek wobec wyznawców innych religii. Każda grupa otrzymuje tekst do „odegrania” (zał. nr 2).

Gr. 1 – Kiloro dzieci idzie w procesji Bożego Ciała, dzwoniąc dzwoneczkami i sypiąc kwiatki. Dwoje uczniów przejeżdża samochodem, który musi się zatrzymać na kilka minut, dopóki nie przejdzie procesja. Osoby w samochodzie rozmawiają ze sobą. Jedna z nich mówi: „co to za pomysły, żeby zajmować ulicę na modlitwę?”, Druga jej odpowiada: „Nie denerwuj się, to tylko kilka minut, raz w roku chrześcijanie w ten sposób obchodzą Boże Ciało, pozwólmy im świętować, zaraz pojedziemy dalej”.

Gr. 2 – Na wycieczce wszystkie dzieci otrzymują od organizatorów kanapki z wędliną. Jedna z dziewczynek zwierza się drugiej: „ponieważ jestem muzułmanką, więc nie mogę jeść szynki”. Dziewczynka odpowiada: „Nie martw się, poproszę Panią, abyś otrzymała inną kanapkę”.

Gr. 3 – Dwoje uczniów w klasie nie chodzi na lekcje religii. W trakcie tej lekcji ustalacie szczegóły, jak zorganizować klasową wigilię. Nagle ktoś mówi: „przecież Janek i Gosia też należą do naszej klasy, może zaprosimy ich na wigilię i wspólne świętowanie?” Klasa wyraża zgodę, uczeń na kolejnej lekcji zaprasza Janka i Gosię. Janek odpowiada „dziękuję, chętnie przyjdę świętować z Wami chociaż nie jestem chrześcijaninem”. Gosia również dziękuje i mówi: „Kiedy ja będę obchodzić święto ważne dla mojej religii, wówczas z tej okazji także Was czymś poczęstuję, ale to niespodzianka”.

VIII. Na zakończenie lekcji nauczyciel zadaje pytania podsumowujące:

- Jak rozumiesz zdanie, że każdy ma prawo do wolności religijnej?
- W jaki sposób możemy wyrazić szacunek do wyznawców innych religii?
- Czy prawo do wolności religijnej oznacza także możliwość bycia osobą niewierzącą?
- Jakie sytuacje są łamaniem prawa do wolności religijnej?
- Jak można reagować, kiedy widzimy, że ktoś nie przestrzega prawa do wolności religijnej?

Załącznik nr 1.

O wolności...

Franek wracał ze szkoły wesoło machając workiem z trampkami. Wpadł do domu i rozbierając się w przedpokoju poinformował mamę, że na języku polskim była bardzo ciekawa lekcja.

O czym rozmawialiście? – zapytała mama

- Dzisiaj jest 11 listopada i pani opowiadała nam o tym, jak Polska po 123 latach, w 1918 roku odzyskała niepodległość. Jak wszyscy ludzie bardzo się cieszyli, wychodzili na ulice, śmiali się i płakali z radości.

- Tak, wolność to niezwykle ważna rzecz w życiu każdego człowieka, jedna z najważniejszych spraw. Twój prapradziadek też walczył u boku Józefa Piłsudskiego, a wielu jego kolegów oddało życie za wolność Polski – zamyśliła się mama.

- To super, że dzisiaj nie musimy już myśleć o wolności. Tylko możemy robić co chcemy.

- Nie, synku to nie jest tak. O wolności trzeba myśleć zawsze i nie wolno bezmyślnie robić tego co się chce.

- Dlaczego? – zdziwił się Franek

- Są bardzo istotne powody. Wszyscy ludzie na Ziemi są jedną wielką rodziną, a przecież w wielu krajach toczą się wojny. Nie możemy pozostawać obojętni wobec takich sytuacji.

- Masz rację, to jest straszne. Chciałbym, aby nigdzie nie było żadnej wojny.

- Ale czasami w kraju jest pokój, a jednak niektórzy ludzie nie czują się wolni, są nieszczęśliwi i przygnębieni.

- Chodzi ci mammo o to, że na przykład ktoś jest chory.

- To na pewno jest powód do smutku, ale ta sprawa nie jest związana z wolnością. Myślę o ludziach którzy należą do różnych mniejszości.

- Co to znaczy należeć do mniejszości? – zapytał Franek, bo nigdy nie słyszał takiego dziwnego słowa. Skojarzyło mu się z niesprawiedliwym podziałem cukierków albo z przegranym meczem.

- Mniejszość to jest niewielka grupa ludzi będąca innej narodowości, posiadająca inne tradycje lub wyznająca inną religię niż znaczna większość ludzi w danym kraju.

- To tak, jak Maciek w naszej klasie. Tylko on zbiera znaczki i nie ma się z kim wymienić ani pogadać na ten temat.

- Sprawa Maćka to coś zupełnie innego – uśmiechnęła się mama. Maciek jest bardzo lubiany, został wybrany na gospodarza klasy, gra z kolegami w piłkę. Chodzi mi o sytuacje, kiedy ktoś z powodu na przykład wyznawanej religii czuje się gorzej traktowany, inni mu dokuczają, sprawiają różne przykrości...

- W naszej klasie większość dzieci chodzi na religię, ale kilkoro uczniów nie jest zapisanych. Oni wtedy wychodzą z klasy. Właściwie to wiem tylko, że idą na etykę. Nigdy z nimi nie rozmawiałem na temat tego, co tam robią.

- No właśnie, tyle czasu się znacie, a tak mało o sobie wiecie. Prawdopodobnie te dzieci wyznają inną religię lub w ogóle nie wierzą w Boga. Na świecie jest bardzo wiele wyznań, ale najczęściej mówimy o czterech głównych religiach. W Polsce najwięcej mieszka chrześcijan. Chrześcijanie modlą się w kościołach, a najważniejszą dla nich księgą jest Biblia. Osoby wyznające religię mojżeszową modlą się w synagogach, a najważniejszą dla

nich księgą jest Tora. W Polsce żyją także muzułmanie, którzy modlą się w oparciu o Koran, a na spotkanie z Bogiem idą do meczetu. Wielu ludzi na świecie to wyznawcy hinduizmu. Modlą się oni czytając księgę, która nazywa się Wedy, a miejscem ich modlitwy jest mandir. Ludzi, którzy nie wierzą w Boga nazywamy ateistami.

- Jutro zapytam te dzieci, które nie chodzą na religię, jakiego są wyznania – powiedział Franek.

- Pamiętaj synku, że takie pytania zawsze należy zadawać w delikatny sposób, aby koledzy i koleżanki czuli, że jesteś życzliwie do nich nastawiony, nie chcesz im zrobić przykrości, tylko szczerze z nimi porozmawiać. Możesz im również opowiedzieć o sobie i o naszej religii, jeśli będą tym zainteresowani. Może też niewiele o nas wiedzą. Spokojne, szczerze rozmowy zawsze zbliżają ludzi do siebie.

- Mamo, ale tylko my pójdziemy do nieba, prawda?

- Nie, skarbie – mama serdecznie zaczęła się śmiać. Nie tylko my pójdziemy do nieba. Pan Bóg jest jeden i kocha tak samo wszystkich ludzi. Oceniając nas będzie patrzył w serce człowieka. Na pewno jest z nas dumny, gdy okazujemy szacunek wyznawcom innych religii i w ogóle jesteśmy dobrzy dla wszystkich ludzi.

- Wiesz co mammo, w zeszłym roku jak musiałem poprawiać klasówkę z matematyki, to tylko Romek zapytał mnie czy chcę, abyśmy się razem nauczyli, a on przecież nie chodzi z nami na religię.

- Widzę, że dobrze zrozumiałeś naszą dzisiejszą rozmowę. Oczywiście, że nie ważne było dla ciebie, jaką wiarę wyznaje Romek, tylko jakim jest kolegą. Na pewno jest twoim prawdziwym przyjacielem, przyszedł do ciebie z pomocą, gdy byłeś w trudnej sytuacji.

- To może ja jutro pogadam z nim, bo wczoraj słabo napisał dyktando z języka polskiego. A ja z ortografii jestem naprawdę dobry i może namówię go, żebyśmy trochę pogadali z Maćkiem o tych jego znaczkach...

Aleksandra Białous

Załącznik nr 2

Gr. 1 – Kilkoro dzieci idzie w procesji Bożego Ciała, dzwoniąc dzwonkami i sypiąc kwiatki. Dwoje uczniów przejeżdża samochodem, który musi się zatrzymać na kilka minut, dopóki nie przejdzie procesja. Osoby w samochodzie rozmawiają ze sobą. Jedna z nich mówi: „Co to za pomysły, żeby zajmować ulicę na modlitwę?”. Druga jej odpowiada: „Nie denerwuj się to tylko kilka minut, raz w roku chrześcijanie w ten sposób obchodzą Boże Ciało, pozwólmy im świętować, zaraz pojedziemy dalej”.

Gr. 2 – Na wycieczce wszystkie dzieci otrzymują od organizatorów kanapki z wędliną. Jedna z dziewczynek zwierza się drugiej: „Ponieważ jestem muzulmanką, to nie mogę jeść szynki”. Dziewczynka odpowiada: „Nie martw się, poproszę Panią, abyś dostała inną kanapkę”.

Gr. 3 – Dwoje uczniów w klasie nie chodzi na lekcje religii. Pozostali uczniowie w czasie lekcji religii ustalają szczegóły zorganizowania klasowej wigilii. Nagle ktoś mówi: „Przecież Janek i Gosia też należą do naszej klasy, może zaprosimy ich na wigilię i wspólne świętowanie?” Klasa wyraża zgodę, uczeń na kolejnej lekcji zaprasza Janka i Gosię. Janek odpowiada „Dziękuję, chętnie przyjdę świętować z Wami chociaż nie jestem chrześcijaninem”. Gosia również dziękuję i mówi: „Kiedy ja będę obchodzić święto ważne dla mojej religii wówczas z tej okazji także Was czymś poczęstuję, ale to niespodzianka”.